

Ügyszám: NAIH/2019/2528
Előzmény: NAIH/2018/6881/V

(...) részére

(...)

Tisztelt (...)!

Elektronikus levelében egy iskolai évkönyv elkészítése során felmerülő adatvédelmi vonatkozású kérdésekkel fordult a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatósághoz (a továbbiakban: Hatóság): levelében aziránt érdeklődött, hogy feltétlenül szükséges-e a diákok és tanárok beleegyező nyilatkozata a róluk készült osztályképek iskolai évkönyvben történő közzétételéhez, továbbá, hogy szükséges-e a hozzájáruló nyilatkozat az iskolai rendezvényeken készült képfelvételekre.

Beadványában továbbá azzal kapcsolatban fogalmazott meg kérdést, hogy hozzájáruló nyilatkozat hiányában egy iskolai rendezvényen készült képfelvétel közzé tehető-e internetes médiumon vagy nyomtatott sajtótermékben.

I. A Hatóság megnövekedett munkaterhe miatt az állásfoglalás iránti kérelmek megválaszolása háttérbe szorult, ezért a megnövekedett ügyintézési idő miatt a Hatóság szíves elnézését kéri.

A Hatóságnak a GDPR¹ szerint és az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 38. §-a² szerint sem feladata, hogy valamely meghatározott adatkezelés értékelését elvégezze és annak jogszabályi megfelelőségéről előzetesen állásfoglalást alakítson ki vagy adatkezelési kérdésekben konzultációt folytasson. Ilyen tevékenység folytatása jelentősen meg is haladná a Hatóság erőforrásait.

Az adatkezelés valamennyi ismérve az adatkezelőnél áll rendelkezésre, ezért elsősorban ő képes annak megítélésére, hogy a jogszabályi megfelelés érdekében milyen intézkedések lehetnek szükségesek; a Hatóság nem veheti át az adatkezelő e tekintetben fennálló felelősségét.

Ezzel összhangban a GDPR is azt írja elő a Hatóság egyik feladatául, hogy felhívja az adatkezelők (adatfeldolgozók) figyelmét a rendelet szerinti kötelezettségeikre, és kérésre tájékoztatást nyújtson az érintettnek az őt megillető jogok gyakorlásával kapcsolatban³.

¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (a továbbiakban: GDPR)

² Infotv. 38. § „(2) A Hatóság feladata a személyes adatok védelméhez, valamint a közérdekű és a közérdekből nyilvános adatok megismeréséhez való jog érvényesülésének ellenőrzése és elősegítése.

(3) A Hatóság a (2) bekezdés szerinti feladatkörében az e törvényben meghatározottak szerint

a) bejelentés alapján vizsgálatot folytat;

b) hivatalból adatvédelmi hatósági eljárást folytathat;

c) hivatalból titokfelüyeleti hatósági eljárást folytathat;

d) a közérdekű adatokkal és a közérdekből nyilvános adatokkal kapcsolatos jogsértéssel összefüggésben bírósághoz fordulhat;

e) a más által indított perbe beavatkozhat.”

³ A GDPR 57. cikk (1) bekezdés d) és e) pontja alapján „Az e rendeletben meghatározott egyéb feladatok sérelme nélkül, a felügyeleti hatóság a saját területén ellátja a következő feladatokat

d) felhívja az adatkezelők és az adatfeldolgozók figyelmét az e rendelet szerinti kötelezettségeikre;

e) kérésre tájékoztatást ad bármely érintettnek az e rendelet alapján őt megillető jogok gyakorlásával kapcsolatban, és e célból adott esetben együttműködik más tagállamok felügyeleti hatóságaival;”

A fentiekre és a beadványában foglaltakra tekintettel a Hatóság az alábbiakra hívja fel a szíves figyelmét.

II. A GDPR alapján *személyes adat* az érintettre vonatkozó bármely információ⁴, amely alapján az érintett azonosítható, így például az az osztálykép, amelyen az érintett szerepel, továbbá az a rendezvény-fotó is, amely alapján a rajta szereplő természetes személy (a diák vagy tanár) egyértelműen azonosítható, ezen képfelvételek elkészítése és egy iskolai évkönyvben történő felhasználása, továbbá – internetes vagy nyomtatott – sajtótermékben való nyilvánosságra hozatala *adatkezelésnek* minősül.⁵

II.1. Az adatkezelés jogszerűségének egyik legfontosabb feltétele, hogy az adatkezelő az adatkezeléshez *megfelelő jogalappal* rendelkezzen, mely a személyes adatok kezelésének legáltalánosabb eseteiben a GDPR 6. cikk (1) bekezdésében felsorolt feltételek (jogalapok) *bármelyikére* hivatkozással teljesíthető.

A) Megfelelő jogalap lehet, ha a beadványában foglaltak szerint az adatkezelő „beleegyező nyilatkozatot” kér a diákoktól, tanároktól, azaz, ha az érintett **hozzájárulását** adta személyes adatainak egy vagy több konkrét célból történő kezeléséhez.⁶

A GDPR értelmében az érintett hozzájárulásának az érintett akaratának *önkéntes, konkrét* és megfelelő *tájékoztatáson* alapuló és egyértelmű kinyilvánítása minősül, amellyel az érintett nyilatkozat vagy a megerősítést félreérthetetlenül kifejező cselekedet útján jelzi, hogy beleegyezését adja az őt érintő személyes adatok kezeléséhez.⁷

Az érintett hozzájárulása tehát akkor érvényes és az akkor lehet megfelelő jogalap, ha az **önkéntes**⁸, tehát ha – az ehhez fűződő bármely hátrány vagy kár nélkül – dönthet úgy a diák vagy a tanár, hogy nem kíván szerepelni a képfelvételen. Az érvényesség további feltétele, hogy a konkrét és megfelelő **tájékoztatáson** alapuljon, amely feltétel akkor érvényesül, ha az érintett tisztában van legalább az adatkezelő kilétével és az adatkezelés céljával⁹, mely konkrét esetben azt jelenti, hogy akkor, ha az iskola tájékoztatja az érintetteket a képfelvétel sorsáról, így arról, hogy azok szerepelni fognak az iskolai évkönyvben, adott esetben a nyomtatott sajtóban.

Lényeges követelmény továbbá, hogy az érintettnek lehetősége legyen az egyes adatkezelési műveletekhez (a felvétel elkészítése, a felvétel iskolai évkönyvben történő közzététele, a felvétel nyilvános sajtófelületen történő közzététele) *külön-külön hozzájárulni*, így például a képfelvétel elkészítéséhez való hozzájárulás soha nem jelentheti egyben az annak további felhasználásához való hozzájárulást.

A hozzájárulás érvényességéhez továbbá kiskorú személyek esetén a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) a cselekvőképességre¹⁰ és szülői felügyeletre¹¹ vagy gyámságra vonatkozó szabályainak betartása szükséges.

⁴ GDPR 4. cikk 1. pont alapján „személyes adat”: azonosított vagy azonosítható természetes személyre („érintett”) vonatkozó bármely információ; azonosítható az a természetes személy, aki közvetlen vagy közvetett módon, különösen valamely azonosító, például név, szám, helymeghatározó adat, online azonosító vagy a természetes személy testi, fiziológiai, genetikai, szellemi, gazdasági, kulturális vagy szociális azonosására vonatkozó egy vagy több tényező alapján azonosítható.

⁵ GDPR 4. cikk 2. pont alapján „adatkezelés”: a személyes adatokon vagy adatállományokon automatizált vagy nem automatizált módon végzett bármely művelet vagy műveletek összessége, így a gyűjtés, rögzítés, rendszerezés, tagolás, tárolás, átalakítás vagy megváltoztatás, lekérdezés, betekintés, felhasználás, közlés továbbítás, terjesztés vagy egyéb módon történő hozzáférhetővé tétel útján, összehangolás vagy összekapcsolás, korlátozás, törlés, illetve megsemmisítés.

⁶ GDPR 6. cikk (1) bek. b) pont

⁷ GDPR 4. cikk 11. pont

⁸ **A munkavégzésre irányuló jogviszonyokban főszabály szerint nem értelmezhető a hozzájárulás önkéntessége: a munkáltató és a munkavállaló közötti alá-fölérendeltségi viszonyban, ha az alkalmazott a hozzájárulását megtagadja, ez anyagi vagy nem anyagi természetű hátrányt okozhat neki, így az érintett hozzájárulására, mint jogalapra, a munkahelyi adatkezelések esetében tehát csak kivételesen lehet hivatkozni.**

⁹ GDPR (42) preambulumbekkezdés

¹⁰ Ptk. 2:11.-2:14. §

¹¹ Ptk. 4:161. §

Ha az adatkezelés hozzájáruláson alapul, az adatkezelőnek (az iskolának) képesnek kell lennie annak *igazolására*, hogy az érintett személyes adatainak kezeléséhez hozzájárult. Megfelelő gyakorlat lehet, ha az iskola az év első napján tájékoztatja a diákokat (vagy szüleiket) és tanárokat, hogy a tanév során a különböző rendezvényeken képfelvételek készülnek, a tanév folyamán továbbá évkönyv is készül, és ehhez kéri az érintettek hozzájáruló nyilatkozatát (aláírását) írásos formában.

A kérdéses adatkezelésre alkalmazni kell a Ptk. képmáshoz való jogra vonatkozó rendelkezéseit is, miszerint egy képmás elkészítéséhez és felhasználásához az érintett személy hozzájárulása szükséges, kivéve **tömegfelvétel** és nyilvános közéleti szereplésről készült felvétel esetén.¹²

A bírói gyakorlat alapján a tömegfelvételeken emberek sokasága látható, az ábrázolt személyek nem egyedi személyként, hanem mint a tömeg részei láthatók. Tehát tömegfelvételről van szó, ha a képre pillantva nem az egyének külön-külön hívják fel magukra a figyelmet, hanem mint sokaság vannak jelen.¹³

Tömegfelvételek elkészítése és felhasználása esetén is elengedhetetlen azonban, hogy az adatkezelésnek megfelelő jogalapja legyen.

B) A GDPR alapján jogszerű lehet továbbá a személyes adatok kezelése – *az érintett hozzájárulásának hiányában is* – például akkor, ha az adatkezelés az adatkezelő vagy egy harmadik fél **jogos érdekeinek érvényesítéséhez** szükséges, kivéve, ha ezen érdekekkel szemben elsőbbséget élveznek az érintett olyan érdekei vagy alapvető jogai és szabadságai, amelyek személyes adatok védelmét teszik szükségessé, különösen, ha az érintett gyermek.¹⁴

A fentieket az Ön által feltett kérdésre alkalmazva, amennyiben az iskola a GDPR 6. cikk (1) bekezdés f) pontjára hivatkozik, és megfelelő érdekmérlegelési tesztben meghatározza, hogy az iskolának pontosan milyen jogos érdeke fűződik az évkönyv elkészítéséhez, adott esetben az iskolai rendezvényeken készült felvételek sajtóban történő nyilvánosságra hozatalához. A fentiekkel összhangban, miszerint elkülönülő adatkezelési műveletnek minősül egy felvétel elkészítése és annak különböző módon történő felhasználása (évkönyvben, illetve nyilvános sajtófelületen), amely adatkezelési műveletek különböző célból lehetnek szükségesek, azokhoz az iskolának műveletenként eltérő érdeke fűződhet, így fontos, hogy az érdekmérlegelési teszt egyértelműen tartalmazza, hogy melyik adatkezelési művelet elvégzése pontosan miért áll jogos érdekében az iskolának.

Ezt követően annak levezetése szükséges, hogy az iskola tesztben meghatározott jogos érdeke mely okból élvez elsőbbséget a képeken szereplő, azok alapján azonosítható érintettek személyes adatokhoz és képmáshoz való jogához képest.

Mindezek alapján a GDPR 6. cikk (1) bekezdés f) pontjára való hivatkozás akkor lehet megfelelő és így az adatkezelés akkor lehet jogszerű, ha az érdekmérlegelési teszt konklúziója az, hogy az érintetti jogok korlátozása arányban áll az iskolának az e jogok korlátozásával érvényesülő jogos érdekével.

Az érintettek tájékoztatása az adatkezelés tényéről és legfontosabb körülményeiről ezen jogalapra hivatkozás esetén is elengedhetetlen feltétele az adatkezelés jogszerűségének.¹⁵

¹² Ptk. 2:48. § (1) – (2) bek.

¹³ BH1985. 17.

¹⁴ GDPR 6. cikk (1) bek. f) pont

¹⁵ A GDPR 13. cikke határozza meg a rendelkezésre bocsátandó információkra vonatkozó minimális követelményeket, ha a személyes adatokat az érintettől gyűjtik; a 14. cikk pedig abban az esetben, ha a személyes adatokat nem az érintettől gyűjtik.

A jogos érdek jogalap alapján történő adatkezelés esetén kiemelten fontos tájékoztatni az érintetteket – annak érdekében, hogy a tisztességes és átlátható adatkezelés biztosított legyen – azon jogukról, hogy tiltakozhatnak a személyes adatok kezelése ellen.¹⁶

Amennyiben az adatkezelés az adatkezelő jogos érdeke alapján történik, a GDPR alapján megilleti az érintetteket a **tiltakozás joga**.¹⁷

Ebben az esetben az adatkezelő a személyes adatokat *nem kezelheti tovább, kivéve*, ha az adatkezelő bizonyítja, hogy az adatkezelést olyan kényszerítő erejű jogos okok indokolják, amelyek elsőbbséget élveznek az érintett érdekeivel, jogaival és szabadságaival szemben, vagy amelyek jogi igények előterjesztéséhez, érvényesítéséhez vagy védelméhez kapcsolódnak.¹⁸

Amennyiben az érintett megfelelő tájékoztatás birtokában tiltakozik képmásának nyilvánosságra hozatala ellen, a Hatóság álláspontja szerint kétséges és ritka esetben elképzelhető, hogy bármiféle kényszerítő erejű jogos indokra való hivatkozás megállná a helyét a tiltakozással szemben.

III. A GDPR szabályainak értelmezéséhez hasznos segítséget jelentenek az Adatvédelmi Irányelv 29. cikke alapján létrehozott Adatvédelmi Munkacsoport iránymutatásai, amelyek elérhetők – jórészt magyarul is – a Hatóság honlapjáról (<http://www.naih.hu/29-es-munkacsoport-iranymutatasai.html>).

Ezen kívül feltehetőleg érdemes áttekinteni az Európai Bizottság felkészítő anyagait is ezeken a hivatkozási címeken: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-386_hu.htm és https://ec.europa.eu/commission/priorities/justice-and-fundamental-rights/data-protection/2018-reform-eu-data-protection-rules_en#library.

Ezen túlmenően megjegyzem, hogy a GDPR-hoz kapcsolódóan a honlapunkon megtalálhatók az e tárgyban született egyedi ügyben nyújtott állásfoglalásaink is amelyek ezen a hivatkozási címen érhetőek el: <http://naih.hu/az-adatvedelmi-reformmal-kapcsolatos-allasfoglalasok.html>.

IV. Mindezekén túl a Hatóság felhívja szíves figyelmét, hogy a Hatóság – eljárási kereteket nélkülöző, konzultációs válaszként kiadott – jelen tájékoztatása sem jogszabálynak, sem egyéb jogi eszköznek nem tekinthető, az normatív jelleggel, jogi erővel, illetve kötelező tartalommal nem rendelkezik.

A Hatóság jelen ügyben rendelkezésre bocsátott információk alapján kialakított jogértelmezése más hatóságot, a bíróságot és az adatkezelőt nem köti, annak csak iránymutató jellege van. Az állásfoglalás, tájékoztatás kiadása tehát nem mentesíti annak címzettjét, illetve az adatkezelőt saját jogi álláspontja kialakításának szükségessége, illetve az adatkezelésért fennálló felelősség alól.

Budapest, 2019. március 1.

Üdvözlettel:

Dr. Péterfalvi Attila
elnök
c. egyetemi tanár

¹⁶ A GDPR 13. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján az adatkezelő a személyes adatok megszerzésének időpontjában, annak érdekében, hogy a tisztességes és átlátható adatkezelést biztosítsa, az érintettet tájékoztatja azon jogáról, hogy tiltakozhat a személyes adatok kezelése ellen.

¹⁷ GDPR 21. cikk (1) bekezdés

¹⁸ GDPR 21. cikk (1) bekezdés